

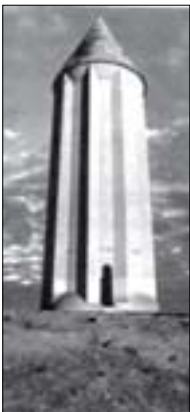
تیشه به ریشه هویت تاریخی مان

ساهره غلامی

خارک است. این سنگ نگاشته در ۵ سطر به خط پارسی باستان، سندی بود دیرینه بر راستین بودن نام خلیج فارس. تنها ۱۹۹ روز از کشف این سند هویتی ارزشمند می‌گذشت که در اقدامی نامعلوم توسط افرادی ناشناس و با استفاده از شیء نوک تیز مانند میخ یا تیشه این سنگ نگاشته تا ۷۰ درصد تخریب شد و در پی آن احمد دشتی، رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان بوشهر و علی جایی، معاون بخشدار جزیره خارک هر دو با توجه به شیوه آسیب وارده، این عمل را عمدی تلقی کردند.

گنبد قابوس

این گنبد مربوط به هنر معماری بعد از اسلام با ۷۲ متر بلندا بلندترین برج آجری جهان به شمار می‌رود. این برج از یک سو به دشت‌های آسیای میانه اشراف دارد و از سوی دیگر نگاهش به دریای خزر است که ۴۰۰ متر از سطح اقیانوس پایین‌تر است. علی‌رغم اینکه بخش عمده‌ای از زیبایی این برج واحد بودن آن در منطقه است که بلندی‌اش را هر چه بیشتر نمایان می‌سازد و علی‌رغم قانونی مبنی بر ممنوعیت ساخت و ساز در محوطه بناهای تاریخی، از سوی شهرداری منطقه مجتمع تجاری بزرگی در محدوده این گنبد در حال ساخت و ساز است که بسیاری از ارزش‌های تاریخی آن را خواهد کاست.

ایوان کرخه و تخریب

با بیل و کلنگ

شهر تاریخی ایوان کرخه در دوره ساسانیان و همزمان با پادشاهی شاپور دوم در سمت راست رودخانه کرخه ساخته شده است. این شهر مستطیلی با حدود ۳۹۰ هکتار مساحت که دارای سبک معماری رومی است، در سال ۱۳۱۳ خورشیدی در لیست آثار ملی به ثبت رسیده است. مدتی است که در پی ادعای دانشگاه آزاد واحد دزفول مبنی بر خریداری ۱۰۰ هکتار از زمین‌های بخش شمالی این محوطه تاریخی از اداره منابع طبیعی، واحد دانشگاهی مزبور محوطه فوق را که مربوط به حریم درجه ۱ این مکان تاریخی است، جهت کشت و کار آزمایشی در اختیار دانشکده کشاورزی قرار داده است و تعرض به زمین‌های این منطقه با هجوم بیل و کلنگ و ادوات کشاورزی خسارت‌های زیان‌باری را موجب شده است.

آق قلعه و تخریب با بولدوزر

محوطه تاریخی آق قلعه در کنار روستاهای جغتای و نقاب در شهر آق قلعه که در ۷۹ کیلومتری شمال

سبزوار واقع است ۵۰ هکتار مساحت دارد و بازمانده از دوره ایلخانان مغول است. این شهر که یکی از آثار محدود به جا مانده از ایلخانان است، همزمان با گنبد سلطانیه و در رقابت با آن به وسیله عطا ملک جوینی در مساحتی مستطیل شکل ساخته شده. اینک زمین‌های این شهر تاریخی با تیغ‌های بولدوزرهای شرکت ملی گاز برای لوله‌گذاری تا عمق ۳ متر حفاری شده و برآورد می‌شود که در جریان این پروژه که دیوار و حصار آن نیز تخریب شده تا مرز ۹۰-۸۰ درصد به این محوطه آسیب وارد شود.

سنگ نگاشته جزیره خارک

و تخریب با میخ و تیشه

این سنگ نگاشته که ۲۳ آبان ۱۳۸۶ در جزیره خارک کشف شد، تخته سنگ مرجانی از گونه سنگ‌های جزیره

فرهنگ هر ملتی بی‌شک بخشی جانشدنی از آن ملت است. انسان در طی سده‌های پیاپی در رویارویی با رخدادهای گوناگون، گاه به بهایی گزاف آموخته‌های ارزشمندی را می‌یابد که همچون دستاوردی گران‌بها و به مثابه پلی رابط برای نسل آینده بشری است. میراثی است که عدم توجه به آن، ضمن آن که خطر تکرار اشتباهات گذشته را در پی دارد، سبب گسستگی نسل امروز با پیشینیان است و نگاهبانی نکردن از این آثار در حقیقت تیشه بر ریشه‌های عمیق تاریخی خود زدن است.

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری که در این زمینه تنها نهاد متولی است، با پاسداری از این میراث وظیفه‌ی خطیری را عهده‌دار است. این انتظار از سازمان میراث فرهنگی که باید دست کم سالی یک بار یکی از این میراث ملی را به ثبت جهانی برساند، توقع نابه‌جایی نیست. اما متأسفانه مدتی است که سایه بی‌توجهی بر سر آثار تاریخی کشورمان سنگینی می‌کند و اخبار تاسف‌برانگیزی در خصوص تخریب و نابودی این آثار به وجوه مختلف از منابع متعدد خبری شنیده می‌شود که آه از نهاد هر ایرانی وطن‌دوستی برمی‌آورد. هر چند که در راستای انجام وظایف سازمان میراث فرهنگی باید چشم به راه ثبت جهانی این آثار بود، اما در شرایط موجود هراسی در ذهن باقی می‌ماند که آن چیزها را هم که داشتیم از دست خواهیم داد، در حریم بسیاری از این بناهای تاریخی و باستانی ساخت و سازهایی در حال انجام است که سرانجام به نابودی آنها خواهد انجامید. انتقاد اصلی از رویه مهندسی و فقدان مطالعات باستان‌شناسانه در طرح‌هاست که صدها سال قدمت این آثار را ناآگاهانه فدای ایجاد سازمان‌هایی بی‌روح و مدرن می‌کنند، غافل از اینکه هویت تاریخی و فرهنگی بعد از نابودی دیگر قابل احیا نیستند. البته مساله آنجاست که صرفه مالی این طرح‌ها نیز چندان توجیه اقتصادی ندارد و این در حالی است که مسایل فرهنگی در کشورهای پیشرفته دنیا بر مسایل مادی رجحان دارند چرا که توجه به مسایل فرهنگی بهره‌ی اقتصادی نیز به همراه خواهد داشت. اهمیت این مطلب زمانی جلوه‌گر می‌شود که سازمان جهانی جهانگردی اعلام کرده است که از قبال هر گردشگر برای ۸ نفر فرصت اشتغال ایجاد می‌شود. در گزارش پیش‌رو به مواردی از این دست که تخریب آنها در زمان خود بازتاب‌هایی منفی را در محافل هنری برانگیخت، اشاره می‌شود.

انتظار از سازمان میراث فرهنگی که باید دست کم سالی یک بار یکی از این میراث ملی را به ثبت جهانی برساند، توقع نابه جایی نیست

← محوطه باستانی تخت جمشید و تخریب با بیل مکانیکی →

و ساسانی روستای ایبانه که بگذریم از تخریب‌هایی که به جهت پروژه‌های غیرکارشناسانه سدسازی به آثار تاریخی وارد آمده است می‌توان به این موارد اشاره کرد: به زیر آب رفتن آثار مربوط به دوران سنگ و آهن و دوران اشکانی با احداث سد گلابر زنجان، به زیر آب رفتن آثار باستانی پیش از تاریخ و آثار مربوط به دوره ساسانی، با احداث سد ملاصدرا در اقلید، تهدید سد باستانی جره با احداث سد رامهرز و دیگر مواردی که از فرصت این مقال خارج است. «تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل».

← نقش رستم و تخریب با احداث ریل قطار →

این بنای باستانی و کنده شده در دل کوه، مجموعه‌ای از آرامگاه‌های شاهان هخامنشی است که کتیبه‌هایی را در خود جای داده است و از اهمیت و ارزش‌های باستانی برخوردار است. اما با گذر قطار اصفهان- شیراز از ۵۰۰ متری این بنا و وارد آوردن آسیب‌های زیاد به آن، نقش رستم شانس پیوستن خود را به لیست آثار جهانی از دست خواهد داد.

این محوطه تاریخی در سال ۱۹۷۹ میلادی در لیست جهانی و در ۳ حریم مشخص به ثبت رسیده است. این محوطه تاریخی مهمترین مجموعه به جا مانده از دوره هخامنشیان است که سال‌هاست جهانگردان را از چهارسوی جهان به سمت خود می‌کشاند. علی‌رغم ضوابط مصوب مربوط به حریم‌های این مجموعه مبنی بر غیرقانونی بودن ساخت و ساز در آنها، خاک چند هزارساله در حریم ۲ این مجموعه توسط دانشگاه آزاد واحد مرودشت برای ساخت و ساز به چنگال بیل مکانیکی و ماشین‌های بزرگ حفاری سپرده شده است.

احداث گذرگاه ریلی و سپس بهره‌برداری از آن در درازمدت موجب ویرانی سازه کعبه زرتشت به جا مانده از دوره‌ی هخامنشی خواهد شد. بر اساس بررسی‌های کارشناسانه با عبور این ریل، آثار باستانی موجود در مرودشت، تخت جمشید، آثار دوره پارینه سنگی، چند معدن سنگ هخامنشی و آثار مربوط به دوره‌ی ساسانی نیز آسیب خواهد دید.

← چهار باغ عباسی و تخریب

با احداث تونل →

... و اینها همه تنها بخش کوچکی از لیست بلندبالای آثار و بناهای تاریخی است که گویی عامدانه در حال تخریبند. اگر از تخریب مدرسه مذهبی گلشن، ساخت پل بر رودخانه تنکاب و در پی آن از دست رفتن فرصت ثبت جهانی از قلعه دختر، کاخ آتشکده فیروزآباد و شهر گور، هتل‌سازی در گستره اشکانی

این اثر تاریخی به جا مانده از دوره صفویان یکی از جاذبه‌های توریستی این شهر تاریخی است. با اجرای پروژه احداث خط مترو که از زیر این خیابان مشهور و زیبا خواهد گذشت، آسیب‌های جدی جبران‌نشده‌ای در پی خواهد داشت. براساس اظهارات مستدل کارشناسان با لرزش‌های ایجاد شده ناشی از حرکت قطار شهری، انتظار تخریب و نابودی دیگر بناهای تاریخی این خیابان که دارای ارزش‌های فرهنگی است، دور از ذهن نیست. ادامه بی‌توجهی به وضعیت مسیر قطار و برخوردهای غیرکارشناسانه می‌تواند تخریب میدان نقش جهان و سی و سه پل را در پی داشته باشد.

شرکت خدمات مسافرتی

اطلس (عضو یاتا)

شماره ثبت: ۷۵۴۰ تاریخ تاسیس: ۱۳۳۹/۷/۲۶

بیش از چهاردهه سابقه خدمت

IATA

خیابان میرداماد، میدان مادر (محسنی)، خیابان شهید شاه‌نظری

پلاک ۴۱، صندوق پستی: ۱۹۹۱ - ۱۴۱۵۵

تلفن: ۲۲۲۲۱۰۳۶ - ۲۲۲۷۰۰۶۱ - ۲۲۲۷۰۰۶۲

فاکس: ۲۲۲۷۰۰۶۳